

A BUDAPESTI MAGÁNTAXISOK TÖRTÉNETE 38. RÉSZ

Balról jobbra

1941-ben jelentős közlekedéstörténeti esemény zajlott le Magyarországon. A június 26-án megjelent 187 000/1941. BM. sz. rendelet kimondta, hogy július 6-tól Budapest és környéke kivételével át kell térni az ősi bal oldali közlekedésről a jobb oldalra; a kimaradt területen november 9-én lépett életbe az új hajtási rend. A kétlépcsős megoldásnak oka: a fővárosban és környékén sokkal több volt a KRESZ-tábla, a villamos váltó, a járdasziget, mint az ország többi részén együttvéve. Átszerelésük, áthelyezésük pedig hosszabb időt igényelt.

Az átállás hatalmas terhet rótt az országra, csakúgy, mint az autóbusz-vállalkozókra, akiknek szinte pillanatok alatt kellett társasgépkocsijaik karosszériáit átalakítani, a bal oldali ajtónyílásokat lezárni és a jobb oldalon a lemezélést megbontani, az új ajtónyílásokat kialakítani, a lépcsőket felszerelni. A villamosoknál az átállás gondot nem okozott, mert a peron mindkét oldalán volt le-felszállási lehetőség, a teherautókkal sem kellett törődni. A taxiknál viszont okozott némi nehézséget a hajtási rend megváltozása; a továbbiakban a kocsik jobb oldalán kiszálló utas nem láthatta a bal oldalon maradt taxiorát, így bemondás alapján fizette ki a viteldíjat. Továbbá a főútvonalakon néhány taxiállomást át kellett helyezni a másik oldalra. Minthogy a rendelet nem kötelezte a taxisokat a viteldíj-jelző áthelyezésére, a kormányomű átszerelését sem kérte a hatóság, ezért a taxisok nem nyúltak autóihoz; Magyarországon az 1940-es években csaknem kizárólag jobb kormányos taxik közlekedtek.

A nagyobb taxis érdekeltségek, vállalkozók, így az Autótaxi Budapesti Automobil Közlekedési Rt, az Autótaxifuvároók Szövetkezete, a Budapesti Géperejű Bérkocsi

Ipartársulat 1941 őszén tanfolyamokat szerveztek. A résztvevők gyakorolhatták a jobb oldali közlekedést, a kisívű, a nagyívű kanyarodásokat, éjszaka kimerészkedtek a Nagykörútra, a nagyobb sugárutakra, és azokon próbálkoztak az új rend szerinti hajtással. Az utak éjszél után már kihaltak voltak. A költségeket a szürkéknél Haltenbergék, a szövetkezetnél Vörösek állták. A magántaxisok nemigen vettek részt a csoportos foglalkozásokon, inkább dolgoztak, nekik senki nem térítette meg a gyakorlással kapcsolatos költségeket. Természetesen akadtak olyanok is, akik nyáron és kora ősszel több alkalommal is teljesítettek vidéki fuvarokat, így ők a „határon” túl élesben gyakorolták a jobb oldali közlekedést. Amikor pedig visszatértek a „határhoz” a bal oldalon folytatták útjukat Budapest térségében. Akik nem gyakoroltak, számukra szokatlan volt a november 9-i átállás. A magántaxisok a gondok ellenére megúszták a kritikus napokat baleset nélkül. Az Autótaxi Rt. szürketaxijai volánjához azokat a sofőröket ültették 9-10-én, akik gyakorlottak voltak, továbbá saját „hibás” események nem terhelték nyilvántartási lapjukat. Az Autótaxifuvároók Szövetkezete hasonlóan járt el, náluk sem történt baleset.

Az autósok, taxisoknak, motorosoknak meg kellett szokni az új rendet, hiszen a környező országok mindegyikében már a „jobbra hajs, balra előzz” rend volt érvényben. Közép-Európában a magyarok tétek át utoljára az új hajtási rendre. Az emberekkel nem is voltak különösebb bajok, hamar megtanulták a jobb oldali közlekedést – ezt bizonyítják a baleseti statisztikák –, ám a lovakkal annál nagyobb gondok adódtak: folyton át akartak térni az úttest másik oldalára. 1944-ben is előfordult, hogy a bakon elalvó kocsis arra ébredt, hogy lova a „régirend” szerint közlekedik.

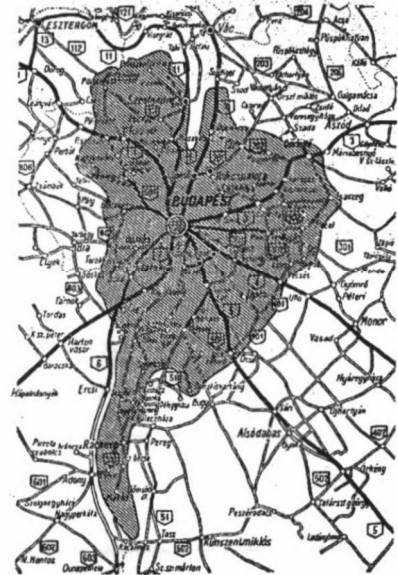
1941 nyarán megváltozott a szövetkezet vezetőségének összetétele: június közepén lemondott dr. Tóth András elnök, aki egyúttal a vezérigazgatói állást is betöltötte. Az igazgatóság dr. báró Kruchina Károly ny. iparügyi államtitit kárt választotta helyébe. Tekintettel a romló gazdasági és társadalmi viszonyokra, az igazgatók úgy döntöttek, hogy a vezérigazgatói állást egyelőre betöltetlenül hagyják, Tóth személyi használatú luxus Wanderer autóját átrendszeresítik és bérautóként állítják szolgálatba.

Kruchina dr. nem volt idegen a szakmában. Már az 1930-as évek közepén, aktív korában, támogatta

3128

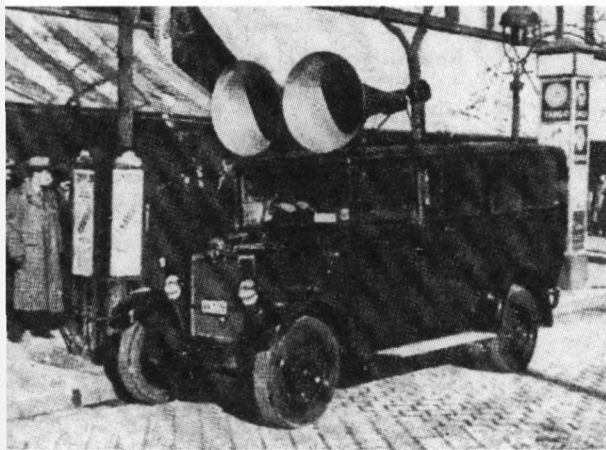
606. 187.000/1941. B. M. sz.

3128/41-ot a 187.000/1941. B. M. sz. má. rendelet 28. §-ának (1) bekezdéséhez.

Budapest és környékének térképe. A jelzett területen 1941. november 9-én lépett életbe a „jobbra hajs” rendelet

a magántaxisokat, élharcosa volt a szövetkezet megalakításának. Elődjével ellentétben, mindennap bejárta a szövetkezetbe, kivette részét a feladatok megoldásából. Gyakran vasár- és ünnepnap is szorgoskodott a szövetkezet forgalmi főnökének, Tallaczy Imrénének szobájában, és intézte a kisebb-nagyobb taxis ügyeket. Ha taxiba ült mindig kifizette a viteldíjat, ezért is, de korrektségéért is tisztelték, elismerték a szövetkezet taxisaí. Kruchina dr. összekötötése révén sokszor segített a szövetkezetnek. Amikor megjelent a gumiabroncsok elidegenítéséről és felhasználásáról szóló, valamint a gépjárművek forgalmát és használatát korlátozó 2380/1941. ME. sz. rendelet, a szövetkezet Kruchina révén viszonylag gyorsan részesült az elkobzott, lefoglalt gumiabroncsokból, így lecserélhették a Wanderer taxik agyonhasznált tömlőit, köpenyeit. A miniszterelnöki rendelet kiegészítő rendeletei (pl. 171 900/1941. BM., 76 800/1941. KKM.) pontosan meghatározták, hogy a jövőben kik autózhatnak Magyarországon; a jogosultak egy kék keretes fehér papírháromszöget ragasztottak szelvédjükre, benne kék „E” betűvel. A személy- és teherfuvarozók viszonylag csekély utánjárással megkapták az engedélyt foglalkozásuk üzésére, ám sokan már nem használhatták a továbbiakban járműveiket. A kitiltott kocsikat nyilvántartásba vette a hatóság gumiabroncsaikkal, tartozé-

Budapestben hangszórókkal felszerelt autók is segítettek a bal oldali közlekedésről a jobb oldalra váltást

kaikkal együtt, ennél fogva a tulajdonos nem rendelkezett szabadon járművével, a taxis sem a forgalomból kivont autójával. A hatóság „véstartalékként” kezelte a bakokra emelt kocsikat.

Az említett korlátozások a taxisokat is kényelmetlenül érintették. Attól tartottak, hogy a világháború kiterjedésével tovább csorbul fuvarozó szabadságuk, akár a járműcsere megnehezítésével is. A gondolkodókat aggasztotta, hogy a HM egyre gyakrabban vette igénybe az Autótaxi Rt. korszerű nagytaxijait, a MÁVAUT (a Volánbusz jogelődje), a BSZKRT (a BKV jogelődje) autóbuszait, féltek, hogy hamarosan a

kéktaxikra is sor kerül. Már nem sok kedvük volt járműveik korszerűsítésére, bár a HM a 22 928/eln. 18-1941. sz. rendeletével bejelentette, hogy az újonnan beszerelt személy- és teherautók fél évig mentesülnek a bevonultatás alól.

A kékek joggal nyugtalankodtak. Tudták, hogy Magyarország hadba lépésével helyzetük romlani fog, többségük már nem gondolt járműcsere, pénzüket ingatlanba, vagy aranyba fektették. Véleményüket látták megerősítve, a HM 1941 augusztusában kiadott újabb rendelete által (51 500/eln. 18-1941), amelynek első paragrafusa így szól: „...Honvédelmi szolgáltatás

címén a m. kir. honvédség részére szárazföldi gépjármű átengedése esetén a gépjármű nyilvántartott üzembentartója a gépjárművet a birtokában lévő legjobb gumibroncsokkal felszerelve, valamint legalább egy ugyanilyen, feltétlenül használható tartalékbroncsokkal együtt köteles a m. kir. honvédségnek használatra átengedni”. A rendelet kijátszóit 6 hónapig terjedő elzárással és 8000 pengő pénzbüntetéssel fenyegette a minisztérium. A rendelet, a tartalékbroncs tekintetében betarthatatlan volt. A taxis feketén szerezte be az elfogadható állapotú pótabroncsot.

Bálint Sándor

TAXI KÖNYVELÉS

(Akár visszamenőleg is!)

3.000 Ft/hó-tól

INFORMÁCIÓ:

Putz György

06-30-924-6765

Figyelem!

Kedvező hitellehetőség
taxisoknak.

Lakáshitel 7%-os kamat,
gépkocsivásárlás esetén
17%-os kamat

Telefon: 06/30/251-6008

Figyelem!

Keresem azt a kollégát,
vagy hozzátartozóját,
aki 1948-1950 között
a Ganz-ban dolgozott.

Telefon: 06/30/933-9900

Csodálatos panorámájú balatoni
panzió, 4-5 fős apartmanokkal
(saját konyha, fürdőszoba, terasz)
várja vendégeit június elejétől.

Foglaljon a pünkösdi hosszú
hétvégére már most!

Tel.: 06 83 34-87-87

06 30 200-5913

Könyvelés adótanácsadás

Egyéni vállalkozók – taxisok
részére adótanácsadás, könyvelés,
adó- és tb-bevallások készítése,
ügyintézés.

NOVOTAX Kft.

1097 Bp., Vágóhíd u. 48.

Érdeklődni: Nádor Lajos,

§ Tel.: 215-1483 §

1996-os Opel Omega 2.0

sérülésmentesen eladó.
Digitális klíma, airbag,
elektromos tükör, ablak,
indítás gátló stb.

Ára: 2,4 M Ft. Hitelre is!

Tel.: 06 30 200-5913

*** TAXIS KÓTYA-VETYE * TAXIS KÓTYA-VETYE * TAXIS KÓTYA-VETYE ***

1991-es és 1992-es

190-es Diesel Mercedes

1 550 000-es irányáron

eladó.

Telefon: 06-20-3-647-690

Tetőrács

eladó

Cordobára,

VW Polóra.

Telefon:

06-20-9243-707

98-as 1.3-as Suzuki Sedan
légkondival és sok egyéb extrával

1 250 000 Ft-ért,
valamint

BRG 320-as URH térerómérővel
35 ezer Ft-ért

eladó.

Telefon: 06-20-412-6756.

Siófoki üdülési jog

részvényekkel együtt

eladó 390 000 Ft-ért.

Telefon:

06-20-9243-707

**XVIII. kerület Lakatos lakóte-
lepen négyemeletes házban,
IV. emeleten kétszobás, 55
nm-es, parkettás, erkélyes,
vízórás öröklakás eladó.**

Irányár: 8,7 millió Ft.

Telefon: 06-20-367-5111

**170 cm-es
világoskék
öntöttvas kád
eladó.**

Telefon:

06-309-428-256